ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GIUSEPPE TESAURO της 14ης Νοεμβρίου 1990 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Με το προδικαστικό ερώτημα που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει τις έννοιες του «παραγωγού» και της «εκμεταλλεύσεως», οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 12, στοιχεία γ και δ, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων [1].

Όπως είναι γνωστό, το άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 [2], όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84 [3], καθιέρωσε την επί πενταετία και προς τον σκοπό της μειώσεως των διαρθρωτικών πλεονασμάτων του οικείου τομέα επιβολή πρόσθετης εισφοράς επί των παραδιδομένων ποσοτήτων γάλακτος που υπερβαίνουν ορισμένη ποσότητα αναφοράς (για την οποία δεν καταβάλλεται καμία εισφορά), το ύψος δε της εισφοράς καθορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπει ο προαναφερθείς κανονισμός 857/84.

Δεδομένου ότι η επίμαχη ρύθμιση παρατίθεται λεπτομερώς στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στην οποία και παραπέμπω, θα ήθελα να συνοψίσω με συντομία τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης.

2. Στον Ballmann έχει παραχωρηθεί, σύμφωνα με την επίμαχη εν προκειμένω κοινοτική ρύθμιση, ποσότητα αναφοράς ίση με τη γαλακτοπαραγωγή 40 περίπου αγελάδων, ενώ η ποσότητα αναφοράς του Menkhaus ήταν ίση με τη γαλακτοπαραγωγή 20 περίπου αγελάδων, η δε ποσότητα αυτή του είχε παραχωρηθεί βάσει της γαλακτοπαραγωγής που είχε πραγματοποιήσει το 1983 στη δική του εκμετάλλευση, της οποίας οι δομές ήταν πλέον πεπαλαιωμένες.

Με σύμβαση της 15ης Ιουνίου 1987 ο Ballmann, κύριος γεωργοκτηνοτροφικής εκμεταλλεύσεως με 60 θέσεις αγελάδων, από τις οποίες οι 20 βρίσκονταν σε νέο στάβλο, εκμίσθωσε στον Menkhaus, επίσης κτηνοτρόφο και παραγωγό γάλακτος, τις 20 θέσεις του νέου στάβλου.

Κατόπιν της συνάψεως της συμβάσεως μισθώσεως, η αρμόδια Oberfinanzdirektion (Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Οικονομικών) ανακοίνωσε ότι ο Menkhaus δεν μπορούσε πλέον να θεωρείται ως παραγωγός γάλακτος κατά την έννοια της επίδικης κοινοτικής ρυθμίσεως και ότι συνεπώς η παραγωγή γάλακτος που θα πραγματοποιούσε θα αφαιρούνταν από την ποσότητα αναφοράς του Ballmann.

Εδώ επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι η εν λόγω σύμβαση μισθώσεως ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι συμβαλλόμενοι φροντίζουν χωριστά για την εκτροφή, το άρμεγμα, τη γονιμοποίηση και την κτηνιατρική παρακολούθηση των ζώων τους. Εκτός από τις γενικές εγκαταστάσεις του στάβλου, από κοινού χρήση προβλέπεται μόνο

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — ΕΕ L 20, σ. 13.

2 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82).

3 — ΕΕ L 90, σ. 10.

για τις εγκαταστάσεις αρμέγματος. Το συλλεγόμενο όμως γάλα αποθηκεύεται σε χωριστές δεξαμενές και για τη μέτρηση των ποσοτήτων που συλλέγει κάθε συμβαλλόμενος χρησιμοποιείται ένας ηλεκτρονικός μετρητής.

Βασιζόμενος στο περιεχόμενο της συμβάσεως μισθώσεως, ο Ballmann προσέφυγε ενώπιον του Finanzgericht κατά της ανωτέρω αποφάσεως της Διευθύνσεως Δημοσίων Οικονομικών. Η προσφυγή απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι ο μισθωτής δεν μπορεί να κάνει χρήση της δικής του ποσότητας αναφοράς εντός της εκμεταλλεύσεως του εκμισθωτή.

Το Bundesfinanzhof, ενώπιον του οποίου άσκησε αναίρεση ο Ballmann, υπέβαλε στο Δικαστήριο την παρούσα αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, ερωτά δε στην ουσία αν οι έννοιες του παραγωγού και της εκμεταλλεύσεως, που αναφέρονται στο άρθρο 12, στοιχεία γ και δ αντίστοιχα, του κανονισμού 857/84 έχουν την έννοια ότι ο κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως ο οποίος παράγει γάλα και έχει μισθώσει χώρους εκτροφής για τις αγελάδες του πρέπει να καταλογίσει το παραγόμενο γάλα στην ποσότητα αναφοράς του εκμισθωτή, ο οποίος είναι επίσης παραγωγός γάλακτος, ή στη δική του ποσότητα αναφοράς, η οποία του έχει παραχωρηθεί βάσει της γαλακτοπαραγωγής που είχε πραγματοποιήσει στη δική του εκμετάλλευση. Ερωτάται επίσης αν για την απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ρήτρες της συμβάσεως μισθώσεως και/ή οι πραγματικές περιστάσεις.

3. Συναφώς πρέπει καταρχάς να διευκρινιστεί ποιος θεωρείται ως παραγωγός των ποσοτήτων γάλακτος που παράγουν οι αγελάδες που εκτρέφονται σε μισθωμένους στάβλους.

Η έννοια πάντως του παραγωγού ορίζεται στο άρθρο 12, στοιχείο γ, του κανονισμού 857/84, κατά το οποίο παραγωγός είναι ο κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων) « που πωλεί γάλα ή άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα άμεσα στον καταναλωτή και/ή παραδίδει στους αγοραστές », εφόσον η εκμετάλλευσή του βρίσκεται στο γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας. Η εν λόγω έννοια έχει επομένως άμεση συνάφεια με την έννοια της εκμεταλλεύσεως, την οποία το στοιχείο δ του ίδιου άρθρου ορίζει ως « το σύνολο των μονάδων παραγωγής που διαχειρίζεται ο παραγωγός και βρίσκονται στο γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας ».

Από τους ανωτέρω ορισμούς προκύπτει ότι την ιδιότητα του παραγωγού έχει οποιοσδήποτε διαχειρίζεται μια εκμετάλλευση, δηλαδή ένα σύνολο μονάδων παραγωγής, χωρίς να χρειάζεται να έχει και την κυριότητά τους.

Η ερμηνεία αυτή είναι εξάλλου σύμφωνη προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο έκρινε, με την απόφαση της 13ης Ιουλίου 1989, Wachauf[4], ότι η κατόπιν μισθώσεως παραχώρηση της χρήσεως μιας εκμεταλλεύσεως ή τμήματός της δεν αναιρεί την ύπαρξη επιχειρήσεως παραγωγής ή εμπορίας γάλακτος κατά την έννοια του άρθρου 12 του κανονισμού 857/84 και επομένως δεν ερμήνευσε στενά τις ανωτέρω έννοιες.

Εξάλλου, όπως τόνισε η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της, η ερμηνεία, κατά την οποία « παραγωγός » κατά την έννοια του συστήματος της εισφοράς επί του γάλακτος μπορεί να είναι και ο μισθωτής μονάδας παραγωγής, ανταποκρίνεται προς την πραγματικότητα και το πνεύμα του συστήματος αυτού. Ο σκοπός δηλαδή του συστήματος των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων δεν είναι να παύσει πλήρως η

4 — Υπόθεση 5/88, Συλλογή 1989, σ. 2609.

παραγωγή γάλακτος, αλλά να εξασφαλιστεί ότι η περιορισμένη έστω παραγωγή αυτή θα πραγματοποιείται υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες από τεχνική και διαρθρωτική άποψη.

4. Κατόπιν του συμπεράσματος ότι ως παραγωγός κατά την έννοια της επίμαχης ρύθμισης μπορεί να θεωρηθεί και ο μισθωτής, πρέπει να εξακριβωθεί αν επιτρέπεται καταρχήν να καταλογίζεται στην ποσότητα αναφοράς που έχει παραχωρηθεί στον μισθωτή βάσει της παραγωγής που έχει πραγματοποιήσει παλαιότερα στη δική του εκμετάλλευση η παραγωγή γάλακτος την οποία πραγματοποιεί εντός παραγωγικών μονάδων που ανήκουν σε κάτοχο γεωργικής εκμεταλλεύσεως που είναι και αυτός παραγωγός γάλακτος.

Δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η επίμαχη ρύθμιση καθιερώνει μια στενή σχέση μεταξύ της ποσότητας αναφοράς και της γης. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 π. χ. ορίζει ότι σε περίπτωση μισθώσεως της εκμεταλλεύσεως η αντίστοιχη ποσότητα αναφοράς μεταβιβάζεται στον μισθωτή.

Όπως όμως τόνισε η Επιτροπή, σκοπός της καθιερώσεως της αρχής αυτής είναι η αποφυγή ενός ενδεχόμενου «εμπορίου» των ποσοτήτων αναφοράς και της συνακόλουθης κερδοσκοπίας.

Αντίστροφα, η αρχή της υπάρξεως στενής σχέσεως προς τη γη δεν σημαίνει ότι η ποσότητα για την οποία δεν οφείλεται εισφορά πρέπει οπωσδήποτε να παράγεται εντός των ίδιων παραγωγικών μονάδων με τις οποίες επιτεύχθηκε προηγουμένως η γαλακτοπαραγωγή βάσει της οποίας καθορίστηκε η ποσότητα αναφοράς. Πράγματι, αφού οι ποσότητες αναφοράς δεν παραχωρούνται στις εκμεταλλεύσεις, αλλά στα πρόσωπα, δηλαδή στους παραγωγούς, μπορεί κάλλιστα να πρόκειται για μισθωτές, στους οποίους η ποσότητα αναφοράς παραχωρήθηκε βάσει της παραγωγής που είχαν πραγματοποιήσει κατά το συγκεκριμένο έτος αναφοράς, ενδεχομένως δε εντός διαφορετικής εκμεταλλεύσεως.

Καταλήγω επομένως στο συμπέρασμα ότι το γάλα που παράγει ο κτηνοτρόφος στις μισθωμένες μονάδες παραγωγής μπορεί καταρχήν να καταλογίζεται στην ποσότητα αναφοράς που του έχει παραχωρηθεί βάσει της γαλακτοπαραγωγής που είχε πραγματοποιήσει εντός των δικών του κτημάτων, και μάλιστα ακόμη και όταν ο εκμισθωτής είναι και αυτός παραγωγός γάλακτος.

5. Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, δηλαδή ποιες είναι οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να καταλογίζεται το γάλα που συλλέγει ο μισθωτής στη δική του ποσότητα αναφοράς, πρέπει καταρχάς να εξεταστεί η σχέση που καθιερώνει το άρθρο 12 μεταξύ γαλακτοπαραγωγής και εκμεταλλεύσεως του παραγωγού.

Η ιδιότητα του παραγωγού προϋποθέτει, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ότι ο παραγωγός διαχειρίζεται αυτοτελώς την εκμετάλλευση· αυτό σημαίνει καταρχήν ότι για την εφαρμογή του επίμαχου συστήματος πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει η δυνατότητα σαφούς διακρίσεως μεταξύ των ποσοτήτων γάλακτος που παράγονται σε μια εκμετάλλευση από τους διάφορους παραγωγούς.

Στην περίπτωση βέβαια της συμβάσεως μισθώσεως η διάκριση αυτή μπορεί να αποδειχθεί δύσκολη, εφόσον, όπως εν προκειμένω, ο εκμισθωτής και ο μισθωτής είναι και οι δύο παραγωγοί γάλακτος. Στην περίπτωση αυτή και προκειμένου να εξακριβωθεί αν υπάρχει πραγματική και σαφής διάκριση των ποσοτήτων γάλακτος που παράγονται από τους ενδιαφερομένους, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ρήτρες της συμβάσεως μισθώσεως και οι συνθήκες παραγωγής.

Είναι προφανές ότι στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να αξιολογήσει τα στοιχεία αυτά βάσει ορισμένων αντικειμενικών κριτηρίων. Συγκεκριμένα, πρέπει ο μισθωτής να διαχειρίζεται πραγματικά αυτοτελώς και υπ' ευθύνη του τις μισθωμένες μονάδες παραγωγής, ιδίως δε να υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ των ποσοτήτων γάλακτος που παράγουν αφενός ο μισθωτής και αφετέρου ο εκμισθωτής, οι δε ποσότητες αυτές πρέπει να αποθηκεύονται και να παραδίδονται χωριστά.

6. Κατόπιν των ανωτέρω προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στα ερωτήματα του Bundesfinanzhof:

« Το άρθρο 12, στοιχεία γ και δ, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 έχει την έννοια ότι η ποσότητα γάλακτος που συλλέγει ο κτηνοτρόφος από τις αγελάδες του, οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε μισθωμένες μονάδες παραγωγής, πρέπει να καταλογίζεται στην ποσότητα αναφοράς του μισθωτή αυτού, εφόσον ο μισθωτής διαχειρίζεται τις παραγωγικές αυτές μονάδες υπ' ευθύνη του και εξασφαλίζεται οπωσδήποτε σαφής διάκριση των ποσοτήτων γάλακτος που παράγουν αφενός ο μισθωτής και αφετέρου ο εκμισθωτής. »